

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број IX бесплатан примерак
Септембар 2018. Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО

-Производња салате у затвореном простору - Зоран Милосављевић дипл.инж.

ВОЂРСТВО

- Густа садња воћака – Љиљана Гвоздић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

-- Сузбијање кромпировог мољца - Синиша Недељковић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС – а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoronuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

ПРОИЗВОДЊА САЛАТЕ У ЗАШТИЋЕНОМ ПРОСТОРУ

У заштићеном простору гаји се главичаста салата дужине вегетације од 50-70 дана. У зависности од типа пластеника или стакленика салата се може гајити током целе године. Производњом у заштићеном простору салата је предусев краставцу, парадајзу и паприци, или накнадни усев после њих. Код овог вида производње салате најбоља је сукцесивна сетва у размацима 7-15 дана почев од половине августа до почетка марта. За јесењу производњу користе се ниски тунели, где се фолија поставља почетком октобра при појави првих мразева. За зимску и пролећну производњу потребни су објекти са грејањем. Земљиште се мора добро припремити са доста органских и минералних ђубрива. Обавља се орање на дубини 25 цм. а потом се припрема сетвоспремачима или фрезом. Битно је обезбедити ситан растресит слој земљишта где ће доћи расад.

Садња се обавља у редове или четвороредне пантљике на дубину на којој је растао расад, а при садњи у коцке површина се маркира плитким рупама за садњу. У зависности од бујности сорте садња се обавља на 15 -20 x 15-20 цм. Код садње у пантљике, растојање између пантљика је 50-60 цм. Недељу дана након садње усев се плитко окопа (око 5 цм.) а следеће окопавање је за две недеље после чега биљке затварају редове.

У току јесење-зимске и пролећне производње, салата најбоље успева у објектима са допунским грејањем, где се може одржавати оптимална температура за раст вегетативних органа од 15°Ц до 18°Ц. Температура се регулише у зависности од интензитета светлости.

Тако ноћна температура треба да је између 5°Ц и 10 °Ц, дневна 15°Ц-18°Ц у време сунчаних дана, а 10°Ц-12 °Ц у време облачних. Салата је хелијофилна биљка и при малом интензитету светлости формира растреситу главицу и накупљају се штетни нитрати и нитрити.

Ако се салата гаји у пластичним тунелима без грејања, онда је треба расађивати преко фолије. На овај начин поред тога што се обезбеђује топлота, салата стиже раније за око две недеље и обезбеђује се бољи квалитет. Салата убрзава пораст и повећава принос повећањем концентрације угљендиоксида током сунчаних дана.

Приликом првог култивирања или окопавања салату треба прихранити са око 30 грама азота по квадратном метру, или неколико прихрањивања течним ђубривима преко система за наводњавање кап по кап. Заливање се одвија у зависности од стања влажности земљишта сваких 7-10 дана са 15-20 литара по квадратном метру.

Берба салате је сукцесивна. Принос зависи од броја биљака по јединици површине, сорте и времена бербе а креће се од 2-4 килограма по квадратном метру.

Салата се бере у технолошкој зрелости која у зимској производњи наступа за 40-45 дана а у пролећној за 30-35 дана. Главице се беру одсецањем, уз одстрањивање сувих и оштећених доњих листова.

ГУСТА САДЊА ВОЊАКА

САВРЕМЕНИ ЗАСАДИ КОЈИ ОМОГУЋАВАЈУ БОЉИ КВАЛИТЕТ ПЛОДОВА И ОЛАКШАНУ БЕРБУ

У последње време произвођачи су све више заинтересовани да приликом подизања нових засада воћа то буде густа садња са великим бројем садница по јединици површине. У том случају је предвиђено да су стабла нижа, односно да је систем гајења воћака на дохват руке. Привлачно за произвођача је и то што засади већ у другој години након садње пророде, а касније само повећавају принос, који по стаблу буде нижи од уобичајено гајених, али по површини много већи.

Извођење свих помотехничких мера је олакшано, формирање узгојног облика, летња и зимска резидба, заштита од болести и штеточина и др. Нарочито је важно што је олакшана берба, јер се обавља са земље, а плодови су на дохват руке, те је самим тим квалитет убраних плодова на највишем нивоу (избегнута су механичка оштећења, а омогућено је и одбацивање натрулих плодова). Плодови се пакују у припремљену амбалажу и пласирају на тржиште.

Густа садња изискује висока почетна улагања, која се релативно брзо враћају, при чему су трошкови производње знатно мањи.

Овакав вид производње уз коришћење вегетативних подлога слабије бујности успешно се може примењивати у производњи јабуке, крушке, шљиве и др. Јабука и крушка се саде на сличним растојањима 3-4 x 0,5-1m са 2500 до 6000 стабала по хектару, а узгојни облик витко вретено. Бресква и трешња се саде на сличним растојањима 3-4 x 1-2m са 1500 до 3300 стабала по хектару. Погодна растојања за шљиву су од 4 x 2.0-2.5m, а узгојни облик витко вретено, вретенасти жбун, V садња, савијено вретено и др. Да би се формирао узгојни облик треба познавати све принципе помотехнике.

Саднице за подизање оваквих засада треба да су високо квалитетне, одговарајуће подлоге, са добро развијеним кореновим системом и превременим гранчицама. Почетак родности ће утицати на регулисање бујности воћака. Поред формирања узгојног облика важна мера је и повијање грана, што се изводи на више начина: чачкалицама, теговима, постављањем одбојника, увртањем и слично. Треба водити рачуна да у односу на вођицу скелетне гране и гранчице имају одговарајући угао око 90 степени, складно узгојном облику. Редовна зимска и летња резидба одржава жељени узгојни облик и обезбеђује високо квалитетне плодове, као и одличан принос.

Одржавање земљишта зависи од више фактора, па у условима без наводњавања мерама основне и допунске обраде (обезбеђује се акумулација, очување и рационална потрошња воде) предности има систем јаловог угара или комбинација са применом хербицида или застирања. У условима наводњавања може ићи и затрављивање земљишта са повременим кошењем и малчирање (међуредни простор) и у површини редова примена хербицида и чиста обрада бочним фрезама.

Исхрана земљишта треба бити на основу извршене контроле плодности земљишта у време подизања и неге засада, као и на основу фолијарне дијагностике у фази експлоатације засада. Контролама производне способности земљишта и стања

исхрањености лишћа, узимајући у обзир и све остале елементе, саставља се одговарајућа исхрана, обезбеђује се органско и минерално ђубриво, у складу са заступљеном врстом и сортом. У последње време све више се примењују минерална водотопива ђубрива, како комплексна тако и јединачна, због своје предности брзог продирања до зоне кореновог система. У условима наводњавања са ђубрењем додавање је могуће током вегетације и у време када су хранива најпотребнија воћкама. Тада се може успешно прихрањивати и фолијарно преко листа.

Велику пажњу треба посветити и заштити од болести и штеточина, при чему превентивно деловање има великог ефекта, али подразумева познавање свих услова производње. Такође, због своје велике улоге у савременим засадима се подразумева и подизање ветрозаштитних појасева, противградне мреже и система за орошавање.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

Сузбијање кромпировог мољца

Кромпиров мољцац, уз кромпирову златицу, представља економски најзначајнију штеточина кромпира код нас.

Ова штеточина потиче из екваторијалног и тропског подручја Јужне и Средње Америке. Међународном трговином је у последњих сто година проширен на преко 70 земаља на свим континентима, па тако и код нас, а и у земљама региона. Аклиматизован је у топлијим подручјима са повећаном влажношћу ваздуха, те се у природи јавља у подручјима са просечном годишњом температуром изнад 10°C, док се у другим подручјима може појавити у топлим складиштима.

Развија се у распону од 15-40°C (оптимална 28°C), уз оптималну влажност ваздуха 70-80%, током којих једна генерација завршава у потпуности свој развојни циклус кроз 20-25 дана. Развој јаја при том траје 3-4 дана, гусеница је активна 7 дана, а стадијум лутке траје 3-7 дана, а лептири су активни наредних 7 дана, током којих свака оплођена женка може одложити 50-200 јаја. Зависно од топлотних услова током године године кромпиров мољцац развија 3-4 генерације (5 генерација) у пољу и 2-3 генерације у складишту. Осим кромпира могуће биљке домаћини су и друге врсте из фамилије помоћница (парадајз, дуван, плави патлиџан и сл.). У зимским условима у складиштима развој једне генерације траје 2-4 месеца. Лептири мољца су активни при распону температура од 8 до 35°C, па у развоју немају период мировања, већ се при повољним условима развијају у ускладиштеном кромпиру.

Предња крила кромпировог мољца су сиво смеђе боје са смеђе-жутим уздужним пругама и црним тачкама, а распон им је 10-16 милиметара. Задња крила су сиве боје, краћа су од предњих и врх им је сужен. Крила имају ресе. Глава је крем-бела, антене су дугачке и нитасте, са црним и сивим пегама попут прстена. Гусеница је беличасте боје, често са леђним ружичастим или зеленкастим тоном. Потпуно развијена гусеница је величине 10-12 милиметара. Лутка је светло-жута, касније смеђа. Јаја су жуткасто-смеђа, овална величине 0,5 x 0,4 милиметара.

Женка лептира одлаже јаја на земљу око биљака, при основи листа и на окца кртола кромпира појединачно или у гомилице. Најповољнија температура за одлагање јаја је 20°C. Гусеница се претвара у лутку у кртоли кромпира или на другим

заклоњеним местима.. Лептири најчешће презимљавају у складиштима кромпира, а при температурама већим изнад 8°C излећу. На цими кромпира штете се скоро не примећују. Гусеница минира лист или стабљику и спушта се у кртолу. На кртоли прави двојаке штете: површински изгриза љуску тако да оштећена места поприме смеђу боју, али такође буши ходнике дубоко у кртолу. Типично је избацивање ситног, црног измета кроз отворе на кртоли, и по томе се лако може уочити и препознати напад. У једној се кртоли кромпира може се често пронаћи више гусеница. Кртоле су најчешће нападнуте при крају вегетације, када почиње природно изумирање и сушење биљака. Тада су кртоле обично ближе површини земљишта, па су чак и једним делом видљиве на површини земљишта. Више су нападнуте кртоле на парцелама које су потпуно ослобођене од корова, а мање на закоровљеним парцелама. На парцелама које се наводњавају или је при крају вегетације било доста падавина мањи је напад кромпировог мољца. Може такође оштетити паприку и парадајз, али ипак највеће штете настају на кромпиру. Изгрижене кртоле нису погодне за људску исхрану, а секундарно се развија трулеж кртола. У свим развојним стадијумима се кромпиров мољцац се може различитим превозним средствима преносити у и на кртолама кромпира, свежим плодовима парадајза и плавог патлицана, амбалажом, биљним отпацама, земљиштем и слично. Код температуре од 5°C лептири праве скокове, код 8°C и виших температура активно лете. Светло их не привлачи, а дању могу у јесен да пређу са поља у складиште и обрнуто у пролеће.

Сем хемијских мера које се користе у сузбијању кромпировог мољца у пољу и складиштима постоји и низ агротехничких мера:

Квалитетна припрема земљишта и оптимална дубина садње на 15 цм. Обавезан плодоред са усевима који нису домаћини мољца, као и сузбијање корова домаћина и самониклог кромпира у пољу. Употреба искључиво здравих, неоштећених кртола за садњу; ранија садња, садња сорти са краћом вегетацијом на подручјима са високим ризиком од штеточине; формирање високих банкова ,одршавање компактности банкова, спречавање стварања пукотина чешћим заливањем (вештачка киша). Време вађења кромпира ускладити са могућношћу склањања кртола са парцеле (не остављати кртоле на парцели или под тремом да не дође до полагања јаја на кртоле које се уносе у складиште); остаци циме као и преостале кртоле после вађења се морају уништити.

У складиште не уносити кртоле у којима се налазе гусенице мољца. У складишту одржавати температуру испод 10°C (најбоље 5-8°C) јер је тада развој штеточине успорен или онемогућен. На прозоре поставити мреже са ситним отворима што онемогућује улазак и излазак лептира из складишта.

Најоптималнија примена хемијских мера је уз препоруке ПИС и ПССС и провером стања на парцели.

Предлог модела заштите кромпира од кромпировог мољца (извор ПИС)			
Време примене	Инсектицид	Каренца	МБТ
Почетак активности III генерације (850 CDD)	Coragen 20 SC (Hlorantraniplor)	14	2
Пиљење ларви III генерације (930 CDD)	Coragen 20 SC (Hlorantraniplor)	14	2
Пиљење ларви III генерације (980 CDD)	Grom (lambda-cihalotrin)	7	1
Пиљење ларви III генерације (1030-1050 CDD)	Decis 2,5 EC (deltametrin)	7	1

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЋА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 10.09.2018-17.09.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	130	120
Јабука (остала)	80	80	70
Лимун	300	280	250
Поморанџа	200	200	200
Грожђе (црно остало)	150	100	100
Шљива	100	60	70
Крушка	120	100	100
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	80	80	60
Кромпир	80	50	50
Паприка-остала	120	-	70
Купус	60	50	80
Лук црни	100	70	60
Парадајз	120	100	-
Тиквице	60	50	50
Шаргарепа	100	100	100

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЋА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 10.09.2018.-17.09.2018.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	105	100	120
Јабука (остала)	30	60	60
Лимун	170	200	220
Поморанџа	120	120	130
Грожђе (црно-остало)	70	-	65
Шљива	40	40	-
Крушка	50	80	70

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	40	40	50
Кромпир	35	30	40
Паприка-остала	75	-	60
Лук црни	35	40	45

Парадајз	60	40	80
Тиквице	25	30	35
Шаргарепа	70	70	80
Купус	25	25	60

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД ОД
10.09.2018.-17.09.2018.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	150	-
Јагњад	све тежине	све расе	250	230	300
Јарад	све тежине	све расе	-	160	200
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	СМ	-	-	-
Козе	све тежине	све расе	-	-	110
Крава за клање	све тежине	СМ	-	160	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе		120	-
Овца	све тежине	све расе	160	120	150
Прасад	16-25кг	све расе	220	160	220
Телад	80-160	СМ	-	500	-
Товљеници	80-120	све расе		150	170
Товљеници	>120кг	све расе		120	-
Шиљежад	све тежине	све расе	220	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 10.09.2018-17.09.2018.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	22	23,5	22
Пшеница	20	25	20
Сточни јечам	20	24	22
Сточно брашно	20	-	-

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE